

Fylkesstrategi

klima og miljø

2024-2027

1. Forord	Side 2
2. Om strategien	Side 2
3. Evaluering og premiering	Side 3
4. Del 1 - Mål i TFK og fremgangsmåte for arbeid i enhetene	Side 4
5. Del 2 – Fire overordna satsningsområder	Side 6
a. Fylkeskommunen som utdanner	Side 6
b. Fylkeskommunen som byggherre	Side 7
c. Fylkeskommunen som anleggseier	Side 8
d. Fylkeskommunen som innkjøper	side 9

Vedlegg 1: [Regional plan for klimaomstilling](#)

Vedlegg 2: [Policy for Miljøarbeid i Troms fylkeskommune](#)

Vedlegg 3: [Oversikt i Teams](#) som viser enhetenes tall på energibruk og avfall.

1. Forord

Vi lever i en tid hvor det haster med å løse klima- og miljøkrisen samtidig som vi må oppfylle FNs 17 bærekraftsmål. Dette krever handling innenfor et begrenset tidsvindu for å sikre en levelig og bærekraftig fremtid for alle. Vi må finne måter å redusere utslippene på og bevare naturen, samtidig som vi opprettholder god livskvalitet.

Norge har forpliktet seg gjennom Parisavtalen til å redusere utslippene med 50-55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået, med et langsiktig mål om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Disse målene gjelder hele økonomien, inkludert sektorer som er omfattet av kvotehandel. Våre nasjonale miljømål inkluderer å opprettholde økosystemer med god tilstand som kan levere økosystemtjenester, og å unngå utryddelse av arter og naturtyper samt å snu den negative trenden.

Noen av tiltakene kan være kostbare eller ressurskrevende, og de klima- og miljømessige konsekvensene må alltid vurderes sammen med sosiale, økonomiske og arbeidsmiljømessige konsekvenser. Vi må være villige til å utfordre dagens praksis og ta noen upopulære valg, innenfor rammene i lovverket og i god dialog med de ansatte, elever og studenter.

Denne strategien gir retningslinjer for hvordan Troms fylkeskommune som virksomhet skal handle, og er ikke en regional strategi for hele Troms-regionen - den finner du i Regional planstrategi for Troms.

Fylkesstrategi Klima og miljø 2024-2027 ble vedtatt av porteføljestyret/Fylkeskommunedirektøren 06.mars 2024 (sak 24/04642-1).

Medbestemmelse

Det har vært mulighet for medvirkning i prosessen med å utvikle strategien gjennom medbestemmelsesmøter, rektormøter og elevrådssamlinger. Tiltak som iverksettes i den enkelte enhet som følge av strategien skal i tillegg drøftes med verneombud, tillitsvalgte og elever/studenter i egen enhet. Det skal også sikres medbestemmelse på del 2 av strategien i etatene/avdelingene som har ansvar for denne.

2. Om strategien

Mål med strategien

Denne fylkesstrategien har som mål å følge opp globale, nasjonale og regionale mål for å redusere klimagassutslipp, tilpasse oss til klimaendringer, bevare naturmangfoldet og fremme grønn omstilling. Den tar også sikte på å synliggjøre hvordan hele virksomheten, inkludert alle etater, avdelinger og områder, bidrar til å bli klimanøytral.

Fylkesstrategien er basert på Regional planstrategi for Troms og støtter hovedsakelig opp under mål 3 i kapittel 4.4 om klimaomstilling. I tillegg er den i tråd med "Policy for Miljøarbeid i Troms fylkeskommune", som pålegger alle ansatte, elever og studenter å kontinuerlig arbeide med å redusere vårt klima- og miljøavtrykk.

Porteføljestyret i Troms fylkeskommune har vedtatt at fylkesstrategien skal gjelder for alle avdelinger og tjenesteområder i fylkeskommunen. Når vi bruker ordene "vi" eller "enhet" i strategien, inkluderer dette alle etater og avdelinger i fylkeskommunen, samt fylkeskommunedirektørens kontor og stab - med andre ord, hele fylkeskommunen.

Arbeidsgruppen som utarbeidet strategien inkluderte deltakere fra forskjellige avdelinger som Drift og eiendom, Kompetanse og HMS/kvalitet. De har fått støtte fra en referansegruppe kalt Miljøgruppa, som består av medlemmer fra de ulike etatene og noen avdelinger.

Systematisk arbeid for varig effekt

Kvalitetssystemet Datakvalitet skal brukes som verktøy, blant annet ved at hver enhet lager elektroniske handlingsplaner hvor tiltakene knytet til del 1 i fylkesstrategien synliggjøres. Tiltakene får tildelt ansvarlig person og tidsfrister med auto-påminnelser slik at det er sikret å bli gjennomført. Handlingsplanene skal ajourholdes på en systematisk måte.

Videre kan kvalitetssystemet brukes ved å tilgjengeliggjøre miljømål og lage årshjul på klima- og miljøområdet, kartlegge miljøpåvirkninger ved hjelp av egen sjekklister, og gjennomføre risikovurderinger.

Avviksmodulen er sentral for læring og forbedring, og det rapporteres jevnlig på avvik innen ytre miljø til administrativ og politisk ledelse.

Miljømål og effekt av tiltak tematiseres også i Ledelsens gjennomgang, som gjennomføres årlig i ledergrupper i Troms fylkeskommune.

Fylkesstrategien består av to deler

Fylkesstrategien har videre to deler:

Del 1 beskriver **overordna mål** for fylkeskommunen, og **hvordan hele organisasjonen skal bidra** i arbeidet.

Del 2 beskriver **fire overordnede satsningsområder** i fylkeskommunen, hvor utvalgte etater/avdelinger skal beskrive mål og fremgangsmåte på det aktuelle satsingsområdet.

Satsningsområdene omhandler fylkeskommunen som

- Utdanningsaktør (besvares av Kompetanseetaten)
- Byggherre (besvares av Drift og eiendomsavdelinga)
- Anleggseier (besvares av Samferdselsetaten)
- Innkjøper (besvares av Innkjøpsavdelinga)

3. Evaluering og premiering

Det foretas en premiering hvert år i januar, innenfor del 1 av strategien. Det deles ut to premier:

Premie A) «Alle» konkurrerer:

Pris for **beste tallmessige reduksjon**. Mer detaljer om evalueringa av «Prosentvis reduksjon» står lenger ned i saken (side 5).

Premie B) Kun skolene konkurrerer:

Premien er kr 10 000,- til skolen som har gjort tiltak med størst betydning for **endring av kultur og holdninger**. Kriterier for evaluering:

- Antall personer omfattet av tiltaket (kan inkludere personer utenfor egen skole)
- Tiltakets varighet (vurderes kun innenfor det ene «premie-året»)
- I hvilken grad har tiltaket blitt synliggjøring i og utenfor egen skole
- I hvilken grad har tiltaket blitt evaluert og forbedret underveis (systematikk og kontinuerlig forbedring)
- I hvilken grad tiltaket er innarbeidet i kvalitetssystemet for å sikre implementering i daglig drift
- Dersom noen beregner tiltakets effekt i form av reduksjon i CO2-ekvivalenter, vil dette også vektlegges

Elevråd og ledelse bestemmer i fellesskap hva pengene skal brukes på, eksempelvis til en hyggelig markering for alle ansatte og elever/studentene. Innkjøpet skal ha lavest mulig klimaavtrykk.

Dette betyr at for eksempel Samferdselsetaten kan vinne premie for beste tallmessige reduksjon (premie A), mens en skole kan vinne premie for både beste tallmessige reduksjon og beste kultur-/holdningsendrende tiltak (premie A og premie B).

Del 1 Mål og fremgangsmåte for lokalt arbeid

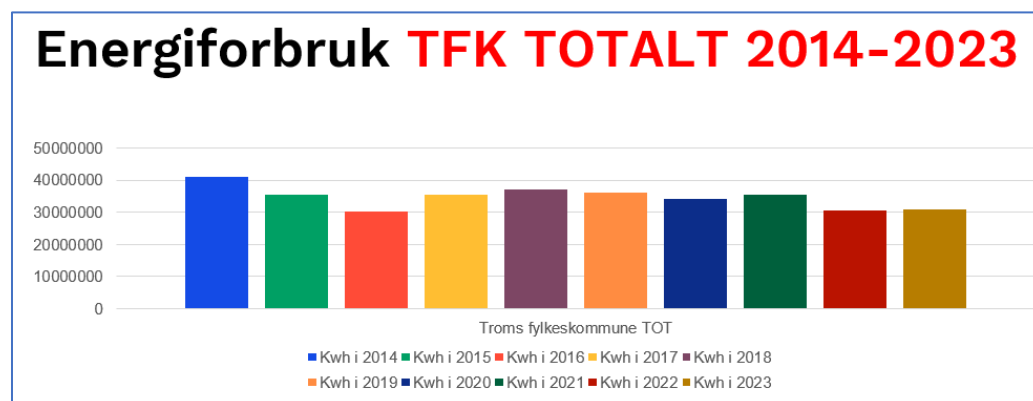
Troms fylkeskommune har satt følgende mål for perioden 2024-2027:

1. 10% reduksjon av energiforbruk, sammenliknet med forbruket i 2023*
2. 15% reduksjon i avfallsmengde totalt, sammenliknet med kg levert i 2023
3. 15% reduksjon i andel usortert avfall, sammenliknet med usortert fraksjon levert i 2023
4. 15% reduksjon i matsvinn per bruker, sammenliknet med snitt per bruker i 2020 på 2,2 gram per bruker (kantiner)

(*)Målet om reduksjon i energiforbruk (10%) er satt høyere enn det vi forventer å oppnå innenfor dagens kostnadsrammer. Det søkes om midler til prosjekt/opplæring på området, for å styrke fylkeskommunens eget arbeid med opplæring og erfaringsutveksling i perioden strategien varer.

Tallgrunnlag

Tallgrunnlaget på energiforbruk er hentet fra Esave, fra avfallsselskapene, og fra «forprosjekt matsvinn i TFFK» gjennomført i perioden 2020-2022 med støtte fra Klimasats (Miljødepartementet).

Tabellen over viser energiforbruket i Troms fylkeskommune årene 2014-2023.

AVFALL TOTALT OG USORTERT FRAKSJON TROMS FYLKESKommune i 2023

Leverandør	Kg totalt	Kg usortert	Usortert fraksjon i prosent
Remiks	212 805	126 050	59,2%
Perpetuum	35 770	30 240	84,5%
HRS	70 220	40 760	58%
Avfallsservice AS	36 878	19 403	52,6%
Senja avfall	74 574	42 587	57,1%
SUM	430 247	259 040	60,2%

Tabellen over viser avfallsmengde totalt i Troms fylkeskommune årene 2023, og usortert fraksjon.

Enhetenes bidrag til målene i del 1

Bestilling sendes ut til enhetene i mars 2024, hvor hver enhet bes beskrive hvilke tiltak som iverksettes lokalt for å nå målene (3-årig tiltaksplan). For å tilgjengeliggjøre tall på dagens status har vi laget en [oversikt i Teams](#) som viser enhetenes tall på energibruk og avfall.

Forventninger til enhetenes bidrag:

- *Energiforbruk:* Bygningenes tilstand har stor betydning for forbruket, så det blir ikke riktig å vurdere de ulike bygningene opp mot hverandre. Men alle har et handlingsrom praktisk/teknisk/kulturelt innenfor dagens bygningsmasse uansett tilstand. Vi forventer at samtlige iverksetter de tiltakene som er mulig, følger med på effekten av disse og justerer ved behov. Innhente nødvendig kunnskap ved behov. Målet er å se en kurve i nedadgående retning på energiforbruket, sammenliknet med forbruket forutgående år i samme enhet.
- *Avfall:* Lokalt mål tilsvarer sentralt mål - alle enheter skal redusere total avfallsmengde og usortert fraksjon med minimum 15%. Kantiner skal redusere matsvinn med minimum 15%.

Ansatte og ansattes representanter (skoler: elever/studenter i tillegg) skal involveres i valg av tiltak.

[Frist for tilbakemelding fra enhetene er 19. april 2024.](#)

Evaluering av prosentvis reduksjon

I evalueringa av reduksjon av energiforbruk og avfall vil vi måtte ta hensyn til hvordan enhetene er registrert i Esave og i avfallssystemene. Premier vil derfor måtte gå til «bygningen»/hentepunktet med størst reduksjon:

- «Fylkeshuset» = Samlet resultat for de som sitter på fylkeshuset fra FDK, Stab, Næringsetaten, Kompetanses og tannhelses administrasjon, Plan og Kulturetaten (inkludert Scene Nord).
- «Samferdselsetaten» = Samlet resultat for Bygg 14/Mellomvegen 40 + Finnsnes. (Samferdselsansatte andre steder i fylket ser vi per i dag ikke mulig å innhente data på, så de vil ikke inngå i evalueringa i første omgang.)
- «Tannhelseetaten» = Samlet resultat for alle tannklinikker, både leide og eide, inkludert Tannbygget.
- Hver enkelt skole = Hver enkelt skole, kanskje unntatt Nettskolen, Fagskolen og SMI-skolen. «Skole» inkluderer eventuelle ansatte fra PPT eller OT som har kontorsted i samme bygg.

Hver enhet skal likevel besvare hvilke tiltak dere iverksette som skal bidra til å oppnå felles mål. Hva som menes med «enhet» spesifiseres i forbindelse med utsending av bestilling.

Finansiering

Tiltakene som følge av denne strategien skal i utgangspunktet utføres innenfor gjeldende budsjett. Unntaket er Matsvinn, hvor omfanget er avhengig av støtte fra Klimasats/Miljødepartementet. Noen av tiltakene på innkjøpsområdet beskrevet i del 2 i fylkesstrategien er delfinansiert av Klimasats.

Målet om reduksjon i energiforbruk (10%) er satt høyere enn det vi forventer å oppnå innenfor dagens kostnadsrammer. Det søkes om midler til prosjekt/opplæring på området, for å styrke fylkeskommunens eget arbeid med opplæring og erfaringsutveksling i perioden strategien varer.

Kostnader ift årlig premiering dekkes av Fylkesdirektørens kontor (pris for tallmessig reduksjon) og av Kompetanse (10 000,- til skole).

Del 2 Satsningsområder på overordnet nivå

Her finner du de fire satsningsområdene, hvor utvalgte etater/avdelinger beskriver mål og fremgangsmåte på én side hver. Målene skal ha varighet til utgangen av 2027, og skal fortrinnsvis være innen FNs bærekraftsmål 12-15. [Frist for besvarelse av Del 2 er 19.april 2024.](#)

Fylkeskommunen som utdanningsaktør (besvares av Kompetansetaten)

Mål	
Strategi/tiltak	
Hvordan måle effekt	

Fylkeskommunen som byggherre (besvares av Drift og eiendomsavdelingen)

Mål	
Strategi/tiltak	
Hvordan måle effekt	

Fylkeskommunen som anleggseier (bevares av Samferdselsetaten)

Mål	
Strategi/tiltak	
Hvordan måle effekt	

Fylkeskommunen som innkjøper (besvares av innkjøpsavdelingen)

<p>Mål</p>	
<p>Strategi/tiltak</p>	
<p>Hvordan måle effekt</p>	